

контрольні роботи, практичні заняття, екскурсії. Вся програма, як і кількість тижневих годин регулюється упродовж навчання. На лекціях викладають базові дисципліни курсів, з яких пізніше складають проміжні чи заключні іспити. Під час семінарів, контрольних і практик вимагаються усні чи письмові роботи. Студент на них отримує курсовий сертифікат, необхідний як під час заключного екзамену, так і під час переходу на наступний рівень навчання. Він є головним засобом контролю якості навчання впродовж навчального року. Відвідування всіх видів занять є обов'язковим. Екскурсії проводяться для набування фахового досвіду. Студенти старших курсів залучаються до різного виду тьюторської роботи з молодшими студентами (з отриманням платні) [5, с. 118].

Система вищої освіти в Німеччині влаштована так, що у ВНЗ студент може отримати освітню ступінь від бакалавра до доктора наук. Країна пропонує навчання на безкоштовній основі як для корінних жителів, так і для іноземних студентів.

Визначна відмінність системи освіти Німеччини в тому, що студентам надається повна академічна свобода. Вони можуть самостійно складати план відвідування занять і вибирати час для практик і стажувань. При самоорганізації навчального процесу студент повинен дотримуватися основних вимог освітньої програми, по якій він навчається. Такий підхід виховує в студента відповідальність і самодисципліну.

Заклади вищої освіти поділяються на такі групи: університети (класичні, технічні, загальноосвітні), а також спеціалізовані заклади університетського рівня (вищі школи для підготовки вчителів, теологів, лікарів тощо) (група А); вищі фахові школи зі спеціалізованою фаховою підготовкою, (група В); вищі школи (коледжі) мистецтв і музики (група С) [4, с. 114].

Підсумовуючи викладене вище можна сказати, що система вищої освіти Німеччини має специфічну систему. Обсяги державного фінансування освіти в Німеччині знову зросли. Близько 30% студентів одержують матеріальну допомогу із федерального бюджету або бюджету земель. Розмір допомоги залежить від матеріального становища студента і місця його проживання, а найобдарованіші студенти одержують стипендії із різних фондів [3].

Таким чином, сьогодні Німеччина є прикладом успішної та ефективної модернізації та інтернаціоналізації вищої освіти, що підвищує конкурентні переваги класичної традиційної німецької системи освіти і сприяє загальному соціально-економічному благополуччю країни.

Список використаних джерел

1. Вища освіта Німеччини. URL: <http://gendocs/v32775>
2. Освіта в Німеччині: блискучі перспективи українських студентів. URL: s-osvita.com.ua
3. Національні особливості вищої освіти в Німеччині. URL: <http://www.psyh.kiev.ua>
4. Історія університетської освіти: виникнення, становлення, розвиток: збірн. наук. праць молодих дослідн. за ред. О. С. Антонової, В. В. Павленко. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І.Франка. 2013. 308 с.
5. Сисоева С. О., Кристопчук Т. Є. Освітні системи країн Європейського Союзу: загальна характеристика: навчальний посібник. Київський університет імені Бориса Грінченка. Рівне: Овід. 2012. 352 с.

Шестаковська Т.Л., к.е.н

Чернігівський національний технологічний університет (м. Чернігів, Україна)

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ У КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

У сучасних умовах розвиток національної економіки значною мірою визначається рівнем конкурентоспроможності системи вищої освіти. Соціально-економічні перетворення в Україні неоднозначно вплинули на конкурентоспроможність вищої освіти. Позитивними є тенденції виникнення нових типів вищих навчальних закладів та розширення їх академічної свободи, реформування державного управління, впровадження нових форм навчання, модернізації спеціальностей та зростання чисельності осіб із вищою освітою. Проте невирішеними залишаються низка проблем щодо функціонування вітчизняної вищої освіти як цілісної конкурентоспроможної системи відповідно до потреб інноваційної національної економіки і суспільства. Динамічний характер соціальних змін, пов'язаних із глобалізацією та ринковою трансформацією економіки нашої країни, орієнтованої на європейські стандарти розвитку та умови життя населення, вимагає подальшого теоретико-методичного осмислення та вироблення нових механізмів державної регуляторної політики в системі організації та управління конкурентоспроможністю вищої освіти в Україні.

Використання системного підходу зумовило необхідність дослідження ряду факторів, які чинять не тільки безпосередній вплив на конкурентоспроможність вищої освіти, але й під час взаємодії генерують певні ефекти, які впливають на всю систему національної економіки. Обґрунтовано, що в умовах інноваційного розвитку економіки в Україні виникає низка освітніх лагів поточного, тактичного і стратегічного рівня: освітньо-виробничий (1-3 роки), освітньо-організаційний (3-5 років), освітньо-науковий (7-10 років) та освітньо-структурний (10-20 років). Найбільш суттєвим з них є саме стратегічний (освітньо-структурний) лаг,

тобто орієнтованість вітчизняної системи вищої освіти на підготовку фахівців, які за кількісними і якісними характеристиками відповідають потребам інноваційної індустріальної моделі економіки, в той час як у розвинених країнах світу така підготовка здійснюється для задоволення потреб постіндустріальної інноваційної моделі, за якої структура зайнятості та професійні компетенції суттєво відрізняються.

З метою мінімізації цих лагів, інноваційний конкурентоспроможний розвиток вищої освіти повинен забезпечувати зміну підходів до регулювання освітньої, наукової, технологічної, фінансової, методичної, маркетингової, комерційної діяльності вищих навчальних закладів, стимулювати процес інвестування у створення і накопичення сучасних знань, покращення якості освітньо-професійної підготовки фахівців відповідно до пріоритетів інноваційного розвитку країни.

Для України характерним є посилення зацікавленості вищих навчальних закладів у проведенні якісних маркетингових досліджень, зважаючи на розвиток процесів європейської інтеграції та низку специфічних для нашої держави чинників впливу. До них належать: невідповідність структури підготовки фахівців у вищих навчальних закладах реальним потребам ринку праці; неефективне використання бюджетних коштів і зменшення державного фінансування вищих навчальних закладів; посилення конкуренції між вищими навчальними закладами. У даному контексті очевидна нагальна потреба формування як теоретичних основ маркетингу, так і розробки теоретико-методичних засад маркетингової стратегії розвитку вищих навчальних закладів [1]. Аналіз діяльності конкурентів, їх слабкі та сильні сторони, оцінка закладу на ринку освітніх послуг, його частки й потенціалу розвитку, формування іміджу навчального закладу є обов'язками відділу зв'язків із потенційними споживачами. Саме тому у кожному вищому навчальному закладі має запроваджуватися системний підхід до вивчення кадрових потреб у фахівцях у розрізі професій і спеціальностей. Виконання зазначеного завдання повинні забезпечувати служби або відділи маркетингу.

Ключовим показником конкурентоспроможності закладу освіти на вітчизняному та світовому ринках є відповідність освітніх програм і навчальних планів підготовки фахівців реальним вимогам часу. Вирішити це питання можливо за рахунок організації опитувань роботодавців і вивчення їх вимог до якості професійної підготовки фахівців у вищих навчальних закладах.

Зважаючи на це, за результатами дослідження було окреслено основні проблеми забезпечення конкурентоспроможності вищої освіти в Україні та напрями їх вирішення (табл.1).

Усі ці проблеми не сприяють ефективному функціонуванню та високій конкурентоспроможності ринку освітніх послуг ВНЗ. Одна з головних проблем вітчизняної освітньої системи полягає в тому, що її зміст та можливості значно відстають від світових реалій, особливо від тенденцій дедалі ширшого використання наукоємних технологій та інформаційних ресурсів. Особливо популярною сьогодні стає Інтернет-освіта, яка дає змогу забезпечити дистанційну форму навчання. Наприклад, чисельність населення, яке здобуває освіту з використанням дистанційної форми навчання, у США досягає 5 мільйонів осіб на рік [2].

Таблиця 1

Проблеми забезпечення конкурентоспроможності вищої освіти в Україні та стратегічні напрями їх вирішення

№п/п	Проблеми сучасної вищої освіти в Україні	Стратегічні напрями забезпечення конкурентоспроможності вищої освіти в Україні
1	Непідпорядкованість законам ринкової економіки	Вища освіта повинна підпорядковуватись закону розподілу праці, закону змінності праці та закону конкуренції
2	Зниження якості освіти в умовах глобалізації	Активізація науково-технічної та інноваційної діяльності ВНЗ
3	Неефективні підходи до формування системи оплати праці професорсько-викладацького складу, обмежене матеріальне стимулювання наукової діяльності	Дотримання задекларованих пріоритетів щодо оплати праці професорсько-викладацького складу, встановлення фінансових заохочень за здобутки та наукові досягнення
4	Неефективне використання бюджетних коштів	Підвищення ефективності використання бюджетних коштів
5	Неузгодженість державного замовлення з потребами ринку праці	Фінансування підготовки фахівців, враховуючи реальні та прогнозовані потреби економіки; застосування маркетингу ринку вищої освіти
6	Низький рівень міжнародного співробітництва	Сприяння розвитку міжнародного партнерства у сфері науково-технічної та інноваційної діяльності
7	Обмеження можливостей експорту освітніх послуг ВНЗ	Удосконалення організаційно-економічних засад експорту освітніх послуг ВНЗ
8	Недостатня взаємодія ВНЗ та органів регіональної влади, місцевого самоврядування та бізнес-середовища	Залучення фінансових інвестицій партнерів у систему вищої освіти та вирішення соціально-економічних проблем регіонів

*Джерело: запропоновано автором

У нашій державі освіта за допомогою сучасних інтернет-технологій не є настільки поширеною, тому що її запровадження вимагає насамперед створення відповідної бази, оснащеної сучасною комп'ютерною

технікою. Без державного втручання змінити цю ситуацію неможливо. Причому, слід зауважити, що при розробці державної стратегії та політики в сфері освіти необхідно розуміти, що сьогодні ця політика не повинна зводитися лише до питань фінансування. На наш погляд, необхідне управління:

- податковими та іншими фінансовими інструментами, які забезпечують ефективне функціонування навчальних закладів та доступність освіти для населення (включаючи пільгові кредити на освіту, стимулювання приватних інвестицій у розвиток освіти);
- формуванням інституційних та правових засад регулювання ринку освітніх послуг;
- використанням технологічних та наукових досягнень з метою підвищення ефективності національної системи освіти й якості освітніх послуг та, в свою чергу, використовувати результати діяльності навчальних закладів, включаючи наукові дослідження та розробки, з метою розвитку національної інноваційної системи;
- бюджетними ресурсами, що направляються на розвиток вищої освіти, забезпеченням контролю за ефективним використанням бюджетних надходжень [3-4].

Отже, ключовими особливостями забезпечення конкурентоспроможності вищої освіти в умовах сучасної економічної динаміки є: децентралізація управління вищою освітою; фінансова автономія ВНЗ; розвиток приватного сектора вищої освіти з одночасним запровадженням ефективної системи оцінювання якості освіти, що базується на незалежних інституціях з оцінювання якості; реформування державного замовлення на підготовку фахівців з метою приведення його у відповідність до реальних потреб державного і приватного секторів національної економіки і суспільства; надання освітніх послуг для забезпечення навчання упродовж життя; збалансування подальшого розвитку експортного та імпортного потенціалів вітчизняної вищої освіти; покращення матеріально-технічного забезпечення вищої освіти; цілеспрямована просвітницька робота з метою об'єктивного інформування абітурієнтів та зацікавленої громадськості щодо цінності тих чи інших спеціальностей на вітчизняному і міжнародному ринках праці, що в сукупності сприятиме посиленню конкурентних позицій вищої освіти України у світі.

Список використаних джерел

1. Холявко Н.І., Шестаковська Т.Л. Державне регулювання системи освіти в умовах ринкової економіки. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки»*. 2016. №16. С.32-35.
2. Лісогор Л. С. Європейський досвід прогнозування потреби у робочій силі в контексті формування інноваційних перспектив трансформації зайнятості в Україні. *Ринок праці та зайнятість населення*. 2016. № 1. С. 17-20.
3. Шестаковська Т.Л. Концептуальні засади функціонування організаційно-економічного механізму розвитку національної системи освіти. *Науковий вісник Полісся*. Чернігів: ЧНТУ, 2015. №1(1). С. 34-41.
4. Комарова О.А. Актуальні проблеми використання освітнього потенціалу населення. *Економічний часопис-XXI*. 2014. № 1-2(2). С. 56-59.

Москаленко А.О., студентка гр. МТУ-213м

Науковий керівник — Плинокос Д.Д., к.е.н., доцент

Запорізький національний технічний університет (м. Запоріжжя, Україна)

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ БІЗНЕС-ІНКУБАТОРІВ В СЕРЕДОВИЩІ СУЧАСНИХ УНІВЕРСИТЕТІВ

В період глобалізації та активного розвитку відносин між провідними країнами світу великого значення набуває місце та корисність людини в загальній економічній системі. Таким чином кожен прагне створити власний продукт, який буде користуватись попитом, мати вагому користь та приносити прибуток його власникові. Саме студентське середовище є найбільш активним та креативним рушієм економічних процесів, але бажання відкрити власну справу в студентські роки частіше за все закінчується на етапі ідей та планів, адже необхідно створення певного фундаменту, однією з головних особливостей якого є достатнє фінансування та певна кількість ресурсів, як людських так і технічних. Тому в сучасному університеті повинні створитися певне середовище для креативної молоді, та навчально-консультативний центри, які б дали змогу започаткувати свою справу, залучити фінансування.

Тому, з метою покращення стану розвитку малих підприємств та перш за все їх створення, особливо популярним постало таке поняття як бізнес-інкубатори. За Л.Д. Водянка бізнес-інкубатор – це організаційна структура, яка створена з метою формування сприятливих умов для стартового розвитку малих підприємств через надання їм певного комплексу послуг і ресурсів [6, с.31]. В даному визначенні також вважаємо доцільним додати, що дані структури також створюються для подальшої підтримки та отримання певних відсотків від загального доходу підприємства, яке підтримується. Проте, це є не головною метою створення даних організацій. Адже, перш за все діяльність бізнес-інкубаторів направлена на допомогу та розвиток підприємств на старті та подальша підтримка їх діяльності. Холявко Н.І. також стверджує, що інноваційні центри (бізнес-інкубатори, технопарки тощо) відіграють ключову роль в забезпеченні розвитку системи вищої освіти України та національної економіки на інноваційній освіті [10, с.286].

На сьогоднішній день існує певна класифікація бізнес-інкубаторів. Дослідивши роботи Івашової Н.В. та Водянки Л.Д., можна об'єднати види бізнес-інкубаторів в такі види (табл.1) [8, с.31-32; 6, с.111-112]: